

VEILIG GEHECHT

Algemeen

KERK
GEZIN
JEUGD
ONDERWIJS
GEREFORMEERDE
GEMEENTEN

VEILIG GEHECHT

©2016. Dit is een uitgave van het Deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO) – Gereformeerde Gemeenten. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

COLOFON:

Redactie: E.J. van Woudenberg-Steenstra

Tekst: M.R. de Braal-Prins

Contact:

Deputaatschap KGJO

Houttuinlaan 7

3447 GM Woerden

T: (0348) 489968

E: coördinator@kgjo.nl

OPENING

Zingen: Psalm 8:1-4, Psalm 22:5, Psalm 90:9, Psalm 91:1 en 5, Psalm 131:2

Lezen: Deuteronomium 32:1-12, Psalm 139, Jesaja 49:14-26, Markus 10:14-16

Bidden: Vraag eventueel om concrete gebedspunten van deelnemers

Vragen bij het Bijbelgedeelte

1. Zou je zelf dit Bijbelgedeelte gekozen hebben als inleiding op het thema van vanavond? Waarom wel of niet?
2. Wat leer je van dit Bijbelgedeelte met betrekking tot het onderwerp Veilig Gehecht?

UITWISSELING VAN ERVARINGEN

Nodig: Kaartjes of post-its

Schrijf op een kaartje wat je weet over hechting en wat je zou willen leren. Deel dit met degene die rechts van je zit.

THEORETISCH KADER

Al in de buik van de moeder reageert een baby op de moeder en ontstaan in de hersentjes van het kind netwerken die van belang zijn voor zijn sociale ontwikkeling. Zodra het kind geboren wordt en zijn warme, veilige verblijfplaats verlaat, krijgt het behoefte aan nabijheid. Een kind dat door omstandigheden (bijvoorbeeld doordat het langdurig in het ziekenhuis moest verblijven of een adoptiekindje dat de eerste maanden van zijn leven in een kindertehuis verbleef) niet of heel weinig geknuffeld is, heeft vaak moeite met lichamelijk en sociaal contact.

Een pasgeboren baby hecht zich aan zijn moeder en heeft haar nodig om te kunnen bestaan. Hij weet niet dat hij zelf iemand is. Het is belangrijk dat je als ouder ziet, merkt en aanvoelt wat je kind nodig heeft, de signalen juist kunt interpreteren en daarop in kunt spelen. Door middel van zijn gedrag zorgt de baby er voor dat moeder reageert. Denk daarbij bijvoorbeeld aan huilen of glimlachen. Er ontstaat een wisselwerking: de baby glimlacht (uit zichzelf, van nature), moeder reageert, de baby glimlacht nog meer... Gedrag dat hechting bevordert, is bijvoorbeeld dat de moeder op hoge toon praat met haar baby, meebeweegt, geluidjes maakt en spiegelt: "Wat hoor ik nou? Moet je zo huilen? Stil maar hoor. Mama is bij je."

Het is belangrijk dat ook de vader in het hechtingsproces zijn plaats krijgt en inneemt. In de eerste weken of maanden kan de gerichtheid van de moeder op de baby zo groot zijn, dat de vader zich buitengesloten voelt en zich terugtrekt.

Zo rond de zeven maanden maakt het kind een periode van eenkennigheid door. Veilig gehechte baby's vinden het moeilijk om de ouder die altijd voor veiligheid en geborgenheid heeft gezorgd, uit het oog te verliezen. Het heeft tijd nodig om te leren dat de ouder weer terug zal komen. Rond het derde levensjaar kan het kind zich aan andere personen gaan hechten.

Veilige gehechtheid heeft positieve gevolgen voor de emotionele, sociale en morele ontwikkeling van het kind, het gevoel geaccepteerd te worden en voor de zelfstandigheid van het jonge kind en het basisschoolkind. Daarbij geeft veilige gehechtheid een positieve zelfwaardering, zowel voor kinderen als voor jongeren. Veilig gehechte kinderen onderzoeken hun omgeving eerder en meer dan onveilig gehechte kinderen. Hierdoor worden ook andere ontwikkelingsgebieden gestimuleerd. Het kind doet

*"Veilige gehechtheid
heeft positieve gevolgen
voor de emotionele,
sociale en morele
ontwikkeling van het
kind"*

met onderzoeken en bewegen steeds meer kennis op – wat ook weer positief is voor de verstandelijke ontwikkeling.

Bij veilige gehechtheid is er een juiste balans tussen nabijheid zoeken en de omgeving verkennen. Bij weinig spanning gaat het kind op onderzoek uit en zoekt ook af en toe contact. In spannende situaties zal het kind meer de nabijheid van zijn moeder zoeken. Het kind oefent in het loslaten van de ouder. Kinderen worden opgevoed tot zelfstandigheid.

Negatieve factoren die een veilige hechting kunnen belemmeren, zijn:

- Psychiatrische problemen van de moeder of vader, zelf onveilig gehecht zijn, onverwerkte trauma's.
- Stressfactoren in de situatie, zoals geldproblemen, relationele problemen.
- Een opvoeding waarbij weinig duidelijkheid wordt geboden (kind weet daardoor niet waar het aan toe is).
- Een opvoeding waarbij er weinig of matig gereageerd wordt op de signalen van het kind uit angst om het kind te verwennen.
- Uitstel van het eerste contact vlak na de geboorte.
- Lichamelijke, verstandelijke of andere beperking van het kind waardoor het geen of ander hechtingsgedrag laat zien.
- Herhaaldelijke ziekenhuisopnames van het kind.

In haar boek 'Ruimte voor gevoelens' noemt Caroline Penninga-De Lange vier basisbehoeften van kinderen:

- Behoefte aan lichamelijke veiligheid: koesteren, knuffelen, verzorging, duidelijke grenzen.
- Behoefte aan zelfstandigheid: uitdaging, stimulans en kansen die bij talenten aansluiten.
- Behoefte aan sociaal contact: waardering door anderen, contact in het gezin, familie, aansluiting bij klasgenootjes en buurt.
- Behoefte aan emotionele geborgenheid: aandacht voor gevoelens, herkennen van gevoelens, wensen en gedachten.

Aandacht besteden aan deze basisbehoeften betekent niet dat je geen grenzen stelt.

VERWERKINGSVORMEN

Casus met vragen

Coralina (10) woont al zeven jaar in hetzelfde veilige pleeggezin. Als driejarige zwierf ze over de straat en moest ze zichzelf zien te redden. Ze gedraagt zich elders enorm aangepast. Durft nauwelijks haar mening te geven. Thuis zijn er af en toe conflicten, waarbij Coralina zich terug trekt of wegloopt. Onderweg let ze dan heel goed op met wie ze eventueel mee zou kunnen rijden. "Ik weet gewoon wie goed en is wie fout." Pleegouders maken zich daar ernstig zorgen over.

1. Hoe kan dit patroon zijn ontstaan?
2. Maken pleegouders zich terecht zorgen? Waarom wel of waarom niet?

De moeder van Patrick (4) was tijdens de zwangerschap labiel. Na de bevalling kostte het haar veel moeite om voor haar gezin te zorgen en Patrick is vaak bij wederzijdse grootouders, de buurvrouw, twee tantes geweest. Op school geeft Patrick de nodige problemen: hij is druk, ongeconcentreerd, roept door de klas, loopt steeds van zijn stoel.

1. Volgens omstanders moet Patrick stevig aangepakt worden. Mee eens?

STELLINGEN

- Het is niet bevorderlijk voor een veilige hechting als een kind vaak elders of door verschillende personen opgevangen wordt.
- Tegemoetkomen aan de basisbehoeften van je kind betekent dat je eigenlijk geen grenzen stelt aan zijn verlangens en behoeften.
- Om te kunnen uitvliegen, moet 'het jong' eerst een veilig nest hebben gehad.

CREATIEVE VERWERKINGSVORM

Nodig: Vellen voor collage
Spullen voor collage (papier, lijm, plaatjes)

Maak een collage van de stimulerende factoren en kenmerken van een veilige hechting.

TERUGBLIK

- Loop de vragen en stellingen van de verwerking langs en vraag van elk groepje een korte reactie
- Laat enkele deelnemers vertellen wat voor hen op deze bijeenkomst een eyeopener was.
- Vraag van enkele deelnemers wat zij opgeschreven hebben aan het begin van de avond en wat zij geleerd hebben.

AFSLUITER

*Heere, behoed onze kinderen.
We weten niet wat er op de aarde komen zal.
O bescherm hen, bewaar hen, onder de schaduw
van Uw hemelse vleugel,
U, die hun het leven geschonken hebt.*

*Verberg hen in Uw kamers,
O verberg hen en bewaar hen rustig en veilig
Wanneer de zonde toeneemt en het verkeerde
Van alle kanten op hen afkomt.
En de satan hen verleidt en boosheid van mensen hen verwondt.
(Naar Elisabeth Elliot)*

DANKGEBED

CONCRETE TIPS

- Geef borstvoeding of zelf flesvoeding.
- Communiceer met je kind, hoe jong het ook is.
- 'Er zijn' is prioriteit nummer 1.
- Heb de tijd; jonge kinderen laten zich niet haasten.
- Goed kijken: welke signalen zendt je kind uit en welke emotie ligt er achter het gedrag?
- Wees duidelijk en voorspelbaar.

VERDER LEZEN

Bos-Meeuwsen, M., & Kok, P. (2012). Coachboek voor ouders. *Heerenveen: Uitgeverij Medema*

Kuipers, Paulien (2015). Eerste hulp bij hechting. *Utrecht: De Tijdstroom Uitgeverij B.V.*

Penninga- De Lange, C. (2005). Ruimte voor gevoelens. *Zoetermeer: Boekencentrum B.V.*

Perry, B., & Szalavitz, M. (2015). De jongen die opgroeide als hond en andere verhalen uit het dagboek van een kinderpsychiater. *Schiedam: Scriptum Psychologie*

Stolk, J. (2013). Handboek Christelijke Opvoeding deel 1. *Heerenveen: Uitgeverij Jongbloed*